

bum lapjain, mint a szűken vett politika. S ez így is van jól. Mennyivel érdekesebb látvány, s mennyivel többet mond el az ötvenes évekről Mező Sándor fotója, amelyiken a Cukrászati Gyár fagyaltüzeméből a bőrkabátos, svájcisapkás futárok motoros szállítókoszikkal indulnak szerte minden irányba, mint a sokat mutogatott, nemegyszer röhejes politikai protokoll. Ugyanígy vall a hatvanas évtizedről Lajos György zsánere a budapesti 4-es villamos egyenruhás kalauzát mutatva. A hetvenes évek emblematikus képe talán P. Balogh Lászlóé lehetne, aki egy csikóskalapos, viharkabátos, kutyás hortobágyi juhászt mutat, amint ép-

pen tüzet kap cigarettájához az út szélén álló, DDR-es rendszámú Trabant letekert ablakán át.

A lelkes olvasó az elejétől a végéig, aztán visszafelé, s utána összevissza lapozgatva szörnyülködik, mosolyog, csodálkozik ezen a búsvidám új magyar történeten, s csak hálát adhat a fotóriportereknek, hogy szorgalmasak, bátrak és lelkesek voltak. Levették, amit kellett, és azt is, amit nem, megörökítették a kötelezőt és a tilosat is. Így aztán a hálás utókor csak néz és lapozgat. Okul és szórakozik.

SZARKA KLÁRA

(*Magyar Távirati Iroda, 2006, 2835 Ft*)

Művészet

Drozsnyik István

Drozsnyik István (1951) a kortárs magyar művészet egyik legsokoldalúbb alakja: mindamelllett, hogy festő, grafikus, rajz- és installációs művész, valamint performer, költőként-

íróként is emberi-alkotói habitusát erősítő alkotásokat tett le az asztalra. Munkásságát azonban nemcsak nyelvi-műfaji polifónia jellemzi, hanem nagyfokú termelékenység is járul hozzá. Eruptív alkat, aki napjainkra felbecsülhetetlen számú művet hozott létre, ezért opusát átfogni és

értelmezni annak ellenére sem egyszerű feladat, hogy poétikai és ideológiai értelemben egységes, egy töről fakadó. Az összkép megteremtésére négy szakember tett kísérletet: N. Mészáros Júlia, Lóska Lajos és Feledy Balázs művésztörténész, illetve Szombathy Bálint képzőművész.

Drozsnyik pályája a hetvenes évek második felének némileg nyitottabb szellemi légkörében indult, így érthető, hogy többfelől értéktermékeny (nemzedéki) hatások. Szinte egyidejűleg fordult a hagyományos leképzés keretein túlmutató kortárs kifejezőformák, úgymint az installáció és az akcióművészet, azon belül is a performansz felé. Nagyobb szabadságot feltételező költészeti alapállása mintegy predesztinálta rá, hogy gátlások nélkül lépjen a radikálisabb, kevésbé kanonizált poétikai megnyilatkozások tartományába. Így az adott kulturális-művészeti körön belül – gondolok itt Miskolc regionális központi jellegére – szerepe több szempontból is úttörőnek mondható.

A monográfia előszavában N. Mészáros Júlia az értelmezés általános keretei közé helyezi Drozsnyik művészetét, kiemelve, hogy fő rendezői elve az alkotói szabadság, ezért beszéde felfűtöttnek, egzaltáltnak, esetenként kuszának bizonyul. Az apró részletek, az expresszív idegrángások látható nyomai határozzák meg úgy rajzainak, mint fest-

ményeinek és objektjeinek nyelvi kötőszövetét. Drozsnyik felbont, darabokra zúz, analizál, hogy a saját kezűleg gyártott törmelékből hozza létre az új formai-tartalmi minőséget, a szubjektív valóságot, az emberléptékű kozmoszt. Az önmaga által teremtett világban azonban nem a ráció kiterjedései mentén mozog, hanem a spiritualizmus spontán energiátólta viszi előre a transzcendencia fennkölt állapotába, sőt azon túlra is, az istenség megtapasztalásának élményébe. Ezen a ponton szembesülhetünk Drozsnyik István művészetének meghatározó motívumával, tudniillik a krisztusi küldetéstudat inszcenációs kivetítésének magasztos kísérletével.

Ennek a központi témafelvetésnek az egyik determináló jelzése 1999-es *Kifehéredett idő* című versében olvasható: „Mért adtál krisztusi szívet Uram? / Keresztembe mért ácsoltad / a világ összes bánatát?!” Az idézett háromsoros Drozsnyik elhivatottságtudatának velejét képezi; az alapotívum végighúzóódik valamennyi műfaji-mediális megnyilatkozásán, legéletszerűbben pedig természeti környezetben lebonyolított fotóperformanszaiban jelenik meg. Drozsnyik művészetében a természet – a szántóföldek, a rétek és az erdők világa – nem kulisz-ként funkcionál, hanem a származás, az eredet helyét jelöli, utalva egyben a szerző szociális indíttatásá-

nak meghatározó voltára, a családi élet sorskérdéseket felfűző élményvilágára. Ide tartozik tehát, hogy különös szeretettel viszonyul a fához mint anyaghoz, legyen az megmunkált vagy természetes állagú; objektjei és installációi rendre belőle készülnek, akárcsak tájművészeti kullisszái, a sámánkarók és a kereszttek.

Drozsnyik István ma is fiatalos hévvel alkot választott műfajaiban, s nem kétséges, hogy opusa az évek haladtával még inkább terebélyesedni fog. Munkásságának jelen áttekintése megadja a fő támpontokat, melyeknek mentén majdan kikerekedő teljesítményét értékelni lehet.

ART LOVER

(A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság és az Észak-Magyarországi Múzeumbaráti Kör Alapítvány kiadása, Miskolc, 2005, 216 oldal, árjegyzék nélkül)

JEAN RENOIR:

Életem és filmjeim

Goethe mondta titkárának, kedves Eckermannjának egyik beszélgetésük során, hogy tanulni csak attól lehet, akit szeretünk. Mindez nem véletlenül jutott eszembe a nagy francia filmrendező, Jean Renoir memoárját, leveleit és néhány vele készült interjút magában foglaló kö-

tet kapcsán. Az ünnevelt impresszionista festő filmrendezővé lett fiától sokat lehet tanulni, és nagyon meg is lehet őt szeretni.

Akit egy kicsit is érdekel a film-történet, annak persze kötelező olvasmány a könyv (ahogy a Zalán Vince szerkesztette sorozat szinte minden darabja), de korántsem csak a mozgóképről olvashatni benne fontos és eredeti gondolatokat. Jean Renoir sokoldalú tehetség volt, élvezetesen írt, s nemcsak íróként, rendezőként és producerként, hanem színészként is megállta a helyét, ha kellett. Lefegyverző őszinteséggel, minden póz és kevélység nélkül, vele született humorérzékkel veszi sorba azokat a hol neves, hol a nagyközönség előtt tökéletesen ismeretlen embereket, akik hatottak rá, akiknek – ahogy állítja – szinte mindent köszönhetett. Azt hiszem, Renoir mélyen meg volt győződve arról, hogy Marcus Aureliustól kell szerénységet tanulnia, bár nem említi a sztoikus császárt és filozófust, akinek legfőbb vágya volt, hogy önhittségében „el ne császárosodjék”.

Vagyis legelőbb talán azt lehet megtanulni a francia filmrendezőtől, hogy valaki akkor is békében és elégedettségben lehet önmagával, ha tisztába jön azzal, milyen kevés benne a csak önmagának tulajdonítható érték. Ha pontosan látja, személyisége kialakulásában még annál is nagyobb a környezete érdeme, mint amennyit gondolni szokott ró-